

Raport

Występowanie zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży ze szkół podstawowych powiatu węgrowskiego

Rok szkolny 2022/2023

Wdrożony przez Poradnię projekt badań przesiewowych (wykonywanych corocznie od 2019 roku) jest wynikiem obserwacji nasilania się problemu depresji wśród dzieci i młodzieży korzystającej z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Węgrowie. W ramach prowadzonej działalności zauważono, że:

- zwiększa się liczba dzieci i młodzieży oraz rodziców zgłaszających się z prośbą o specjalistyczną pomoc,
- zwiększa się liczba wniosków o nauczanie indywidualne,
- zwiększa się liczba zgłoszeń ze strony nauczycieli i pedagogów szkolnych z prośbą o interwencje i pomoc dotyczącą diagnozy indywidualnych przypadków młodzieży z podejrzeniem występowania zaburzeń nastroju.

Celem podjętych badań przesiewowych było:

- oszacowanie skali zjawiska, to jest częstotliwości występowania zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży uczęszczającej do klas VIII w szkołach podstawowych powiatu węgrowskiego
- ocena ryzyka występowania zaburzeń depresyjnych w danej grupie wiekowej,
- wyodrębnienie osób potrzebujących pogłębionej diagnozy, w wyniku której, możliwe będzie udzielenie specjalistycznej pomocy,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom zaburzeń depresyjnych,
- zwiększanie świadomości w zakresie wczesnego rozpoznawania oraz reagowania na symptomy depresyjne ujawniane przez młodzież,
- monitorowanie efektów podjętych działań profilaktycznych i pomocowych.

Badania przesiewowe w roku szkolnym 2022/2023 zostały przeprowadzone w dziesięciu szkołach podstawowych:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 w Węgrowie:
 - 1 klasa VIII – łącznie 3 uczniów

2. Szkoła Podstawowa nr 2 w Węgrowie
 - 5 klas VIII - łącznie 54 uczniów
3. Szkoła Podstawowa nr 2 w Łochowie
 - 2 klasy VIII - łącznie 10 uczniów
4. Szkoła Podstawowa nr 3 w Łochowie
 - 3 klasy VIII- łącznie 34 uczniów
5. Szkoła Podstawowa w Stoczku
 - 2 klasy VIII - łącznie 32 uczniów
6. Szkoła Podstawowa w Ostrówku
 - 2 klasy VIII - łącznie 13 uczniów
7. Szkoła Podstawowa w Ruchnie
 - 1 klasa VIII - łącznie 16 uczniów

8. Szkoła Podstawowa w Sadownem
 - 2 klasy VIII - łącznie 9 osób
9. Szkoła Podstawowa w Korytnicy
 - 2 klasy VIII – 18 osób
10. Szkoła Podstawowa w Grębkowie
 - 1 klasa VII - łącznie 10 osób

W badaniach przesiewowych w IV kwartale 2022 roku i I kwartale 2023 roku wzięło udział łącznie 199 uczniów z 21 klas VIII szkół podstawowych na terenie powiatu węgrowskiego.

Procedura badawcza

1. Badania grupowe

Przed przystąpieniem do badań uzyskano zgody dyrektorów poszczególnych szkół na przeprowadzenie badań przesiewowych wśród uczniów. W każdej klasie rodzice otrzymali do podpisania zgodę na udział w badaniu dziecka oraz zostali poproszeni o wypełnienie formularza dotyczącego danych do kontaktu w przypadku wskazania do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy. Badania zostały przeprowadzone w terminach uzgodnionych z pedagogiem szkolnym.

W badaniu grupowym wzięli udział uczniowie klas VIII. Każdy uczestnik badania wypełniał osobiście kwestionariusz diagnostyczny CDI 2 – wersję skróconą do samoopisu.

2. Badania indywidualne

Badania indywidualne przeznaczone są dla osób, które w badaniu przesiewowym uzyskały wyniki wymagające dalszej pogłębionej diagnozy (wyniki wysokie i bardzo wysokie). W celu przeprowadzenia badań podjęto następujące kroki:

- Nawiązano kontakt telefoniczny z rodzicami uczniów, którzy wymagali pogłębionej diagnozy – zaproszenie do Poradni w celu przeprowadzenia dalszych badań diagnostycznych
- Przeprowadzono badania indywidualne uczniów i ich rodziców odpowiednimi kwestionariuszami CDI 2
- W celu pogłębienia diagnozy zastosowano dodatkowe testy np.: test oceny lęku STAIC, Test Niedokończonych Zdań Rottera. Dodatkowo z każdym z rodziców przeprowadzono pogłębione wywiady odnośnie funkcjonowania dziecka wykorzystując między innymi test Skali Objawowych Zaburzeń Okresu Adolescencji.

Narzędzie badawcze.

Do przeprowadzenia badań przesiewowych użyto Zestawu Kwestionariuszy CDI 2 - do diagnozy depresji u dzieci i młodzieży skrócona wersja do samoopisu. Niniejsze narzędzie diagnostyczne wykorzystuje się w celu:

- oceny symptomów depresji wśród dzieci i młodzieży w wieku 7-18 lat,
- określenia poziomu funkcjonowania osoby badanej z uwzględnieniem różnych perspektyw. Składa się z 4 różnych wersji – dwie z nich to wersje do samoopisu (pełna i skrócona), pozostałe dwie to wersje przeznaczone do opisu zaobserwowanych przez rodzica i nauczyciela objawów depresyjnych w obszarze problemów emocjonalnych i problemów w funkcjonowaniu dziecka/nastolatka.
- określenia wskaźnika nasilenia objawów depresyjnych (wyrażonego za pomocą wyników tenowych) uwzględniającego wiek i płeć osoby badanej.

Zestaw Kwestionariuszy CDI 2 to komplet narzędzi diagnostycznych w skład, którego wchodzi cztery wersje kwestionariuszy przeznaczone dla różnych grup odbiorców.

1. Wersja do samoopisu - pełna

- Służy do pogłębionej diagnozy dzieci i młodzieży w zakresie występowania zaburzeń depresyjnych,
- Składa się z 28 pozycji dotyczących przejawów zaburzeń depresyjnych,
- Obejmuje kryteria diagnostyczne określone w DSM IV dla większego zaburzenia depresyjnego i zaburzenia dystymicznego,
- Kwestionariusz ten odnosi się do konkretnych obszarów problemowych opisanych w ramach 2 skal głównych (problemy emocjonalne, problemy w funkcjonowaniu) i 4 podskal (negatywny nastrój, niska samoocena, brak efektywności, problemy interpersonalne),
- W skład skali problemy emocjonalne wchodzi podskala: negatywny nastrój i niska samoocena,
- W skład skali problemy w funkcjonowaniu wchodzi podskala: brak efektywności i problemy interpersonalne.

2. Wersja do samoopisu - skrócona

- Służy do przeprowadzenia badań przesiewowych wśród dzieci i młodzieży,
- Cechuje się wysokimi współczynnikami trafności i rzetelności,
- Wymagane jest ustalenie określonego progu (punktu odcięcia),
- Badani, którzy uzyskają wyniki powyżej ustalonego progu zostają skierowani do w dalszej pogłębionej diagnozy.

3. Wersja dla rodziców dziecka

- Służy do przeprowadzenia badania wśród rodziców dzieci biorących udział w diagnozie
- Liczba pozycji w kwestionariuszu – 17
- Czas trwania badania – 10 min.
- Rodzaj uzyskanych wyników: wynik ogólny oraz wyniki dla 2 skal głównych (problemy emocjonalne i problemy w funkcjonowaniu)

4. Wersja dla nauczyciela

- Służy do przeprowadzenia badań wśród nauczycieli w celu uzyskania informacji na temat dzieci i młodzieży cierpiących z powodu objawów depresyjnych
- Liczba pozycji w kwestionariuszu - 12
- Czas trwania badania – 5 min.
- Rodzaj uzyskanych wyników: wynik ogólny, wyniki dla dwóch skal głównych (problemy emocjonalne i problemy w funkcjonowaniu).

W celu analizy wyników uzyskanych w Kwestionariuszu CDI 2 używa się ogólnego wyniku surowego oraz wyników surowych uzyskanych w poszczególnych skalach i podskalach. Wyniki te są następnie przeliczane na wynik tenowy w celu dokonania interpretacji. Normy tenowe zostały opracowane odrębnie dla obu płci oraz dla różnych grup wiekowych w przedziale 7- 18 lat. Wynik ogólny na **wysokości 65 tena lub wyższy** jest uznany jako wynik diagnostyczny w zakresie zaburzeń depresyjnych. W dokonaniu rzetelnej diagnozy zaburzeń depresyjnych ważne jest jednak branie pod uwagę wyników uzyskanych we wszystkich wypełnianych wersjach Kwestionariusza CDI 2 oraz dokonanie interpretacji wyników ogólnych wraz z wynikami uzyskanymi na poszczególnych skalach i podskalach.

Znaczenie wyników według skali tenowej:

Teny	Wynik
70 +	Bardzo wysoki
65-69	Wysoki
60-64	Podwyższony
40-59	Przeciętny
40	Niski

Wyniki badań przesiewowych prowadzonych w szkołach podstawowych na terenie powiatu węgrowskiego w roku szkolnym 2022 / 2023 roku.

1.Szkoła Podstawowa nr 1 w Węgrowie:

- 1 klasa VIII – łącznie 3 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy	Dziewczęta	Grupa badawcza - łącznie
Bardzo wysoki	0	0	0/0%

Wysoki	0	0	0/0%
Podwyższony	0	0	0/0%
Przeciętny	2	0	2/67%
Niski	1	0	1/33%

2. Szkoła Podstawowa nr 2 w Węgrowie

- 5 klas VIII - łącznie 54 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	5	5	10/18%
Wysoki	4	4	8/15%
Podwyższony	5	5	10/18%
Przeciętny	10	13	23/43%
Niski	2	1	3/6%

3. Szkoła Podstawowa nr 2 w Łochowie

- 2 klasy VIII - łącznie 10 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	0	1	1/10%
Wysoki	2	2	4/40%
Podwyższony	0	1	1/10%
Przeciętny	3	1	4/40%
Niski	0	0	0/0%

4. Szkoła Podstawowa nr 3 w Łochowie

- 3 klasy VIII - łącznie 34 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	1	0	1/3%
Wysoki	0	3	3/9%

Podwyższony	0	3	3/9%
Przeciętny	13	13	26/76%
Niski	0	1	1/3%

5. Szkoła Podstawowa w Sadownem

- 2 klasy VIII – 9 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	1	4	5/56%
Wysoki	0	0	0/0%
Podwyższony	0	0	0/0%
Przeciętny	3	0	3/33%
Niski	1	0	1/11%

6. Szkoła Podstawowa w Stoczku

- 2 klasy VIII - łącznie 32 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	2	3	5/16%
Wysoki	1	2	3/9%
Podwyższony	1	5	6/19%
Przeciętny	16	1	17/53%
Niski	1	0	1/3%

7. Szkoła Podstawowa w Ostrówku

- 2 klasy VIII - łącznie 13 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	0	2	2/15,5%
Wysoki	1	1	2/15,5%
Podwyższony	2	1	3/23%

Przeciętny	5	1	6/46%
Niski	0	0	0/0%

8. Szkoła Podstawowa w Korytnicy

- 2 klasy VIII - łącznie 18 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	1	5	6/33%
Wysoki	1	4	5/28%
Podwyższony	0	2	2/11%
Przeciętny	3	2	5/28%
Niski	0	0	0/0%

9. Szkoła Podstawowa w Ruchnie

- 1 klasa VIII - łącznie 16 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	0	5	5/31%
Wysoki	1	1	2/12,5%
Podwyższony	0	2	2/12,5%
Przeciętny	5	2	7/44%
Niski	0	0	0/0%

10. Szkoła Podstawowa w Grębkowie

- 1 klasa VIII - łącznie 10 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	0	0	0/0%
Wysoki	0	0	0/0%
Podwyższony	1	2	3/30 %

Przeciętny	4	3	7/70%
Niski	0	0	0/0%

Podsumowanie badania przesiewowego przeprowadzonego w klasach VIII w szkołach podstawowych z terenu powiatu węgrowskiego.

- Badaniem zostało objętych łącznie 199 uczniów z 10 szkół podstawowych z 21 klas VIII (101 dziewczyn, 98 chłopców)

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób/procent
Bardzo wysoki	10	25	35/ 18%
Wysoki	10	17	27/14%
Podwyższony	9	21	30/15%
Przeciętny	64	36	100/50%

Niski	5	2	7/3%
Ogółem:	98	101	199/100%

Podsumowanie wyników pogłębionych badań diagnostycznych przeprowadzonych w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Węgrowie wśród uczniów, którzy uzyskali wyniki bardzo wysokie lub wysokie w badaniach przesiewowych.

Liczba uczniów, którzy zostali skierowani do udziału w pogłębionej diagnozie	Liczba uczniów, którzy skorzystali z pogłębionej diagnozy	Liczba uczniów, których rodzice odmówili diagnozy, gdyż dziecko zostało objęte specjalistyczną opieką	Liczba uczniów, których rodzice odmówili diagnozy lub nie przyszli na umówione spotkanie lub nie udało się nawiązać kontaktu
62	38	5	19

Wskazania postdiagnostyczne wobec uczniów, którzy skorzystali z pogłębionej diagnozy.

W wyniku pogłębionej diagnozy potwierdzono **wynik wysoki i bardzo wysoki u 11 uczniów (29% osób, które wzięły udział w pogłębionej diagnozie)**. W związku z powyższym została zalecona konsultacja psychiatryczna i objęcie dziecka pomocą psychologiczną.

Dodatkowo wśród **9 uczniów**, którzy uzyskali wyniki prawidłowe na skali CDI 2, ujawniono inne problemy emocjonalne, które wymagały wsparcia psychologicznego.

Każdorazowo rodzice zostali poinformowani o wynikach diagnozy i dalszych zaleceniach.

Wnioski z badań:

- Przeprowadzone badania przesiewowe pokazują, że w grupie badawczej, tj. wśród uczniów klas VIII szkół podstawowych, 29% z nich cierpi z powodu silnych lub bardzo silnych objawów depresji.
- Pomimo wskazań wynikających z badań przesiewowych 30% uczniów z różnych powodów nie skorzystało z pogłębionej diagnozy. W związku z powyższym nie jest możliwe w pełni miarodajne przedstawienie skali problemu.
- Dodatkową trudnością w oszacowaniu skali problemu depresji wśród dzieci z klas VIII szkół podstawowych z terenu powiatu węgrowskiego jest brak możliwości przeprowadzenia badania wśród wszystkich uczniów klas VIII z uwagi na brak zgody rodziców na przeprowadzenie badań przesiewowych (w badaniu wzięło udział ok. 45% uczniów z 10 klas VIII wybranych do badania przesiewowego).

Rekomendacje:

- Kontynuowanie działań diagnostycznych w zakresie depresji w formie badań przesiewowych prowadzonych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

- Prowadzenie przez pedagogów i psychologów szkolnych oraz nauczycieli działań profilaktycznych skierowanych zarówno do młodzieży, jak i rodziców w celu zwiększania świadomości w zakresie wczesnego rozpoznawania i reagowania na symptomy depresyjne.
- Zwiększenie dostępności pomocy psychologa w szkołach.
- Informowanie rodziców i uczniów o możliwości skorzystania z pomocy psychoterapeutycznej i psychiatrycznej (udostępnianie bazy danych specjalistów i instytucji).